

Et apropos til norsk diaspora i Amerika

Av Hacı Akman

I 1975 ga Norsk Folkeminnelag ut boken *Emigrantviser*, samlet av Svein Schrøder Amundsen og Reimund Kvideland (NFL 115). Utvandringa til Amerika førte til en omfattende visediktning, og både Jonas Lie og J. S. Welhaven har bidratt til denne diktningen. Likevel er det de anonyme dikterne som hadde det største engasjementet med å skrive emigrantvisene, og kanskje var årsaken til dette at emigrasjonen til Amerika berørte den fattige allmuen.

Flere av visene har tatt opp emigrantenes avskjed til familie og Norge og deres hjemlengsel til de nære i hjemlandet. Andre viser er propaganda for eller imot utvandringen. Visene er både skrevet av emigranter og for emigranter. I 1936 ga Theodore C. Belgen og Martin B. Ruud ut samlingen «Norwegian Emigrant Songs and Ballads» med tekster både på norsk og oversettelser på engelsk. Dette viser at emigrantvisenes tematikk var viktig for både de som skulle emigrere fra Norge og for de immigrantene som hadde slått seg ned i Amerika.

Avskjed er et sentralt motiv i emigrantvisene. Utvandringa blir i disse visene fremstilt som en siste utvei, selv om den er frivillig. Visene bygger derfor på metaforer som emigrantene kan kjenne seg igjen i framover. Derfor er visenes innhold både bygget på den vemodige avskjeden, like mye som forventningene til Amerika. Hjemlengten står og sentralt i visene. Ofte handler det om motgang i forhold til det å skape et nytt territorium, siden det nye livet i Amerika ikke samsvarte med forventningene. Dermed blir verdiene i hjemlandet positivt styrket.

En emigrantvise fra boken kan stå som eksempel: *Emigrantens hjemlengsel 17.mai*

*Det er Norges store skjønne høitidsdag
Og min tanke den går mot nord.
Og med stolthet heiser jeg det norske flagg
For det land der gav meg både far og mor.*

*Norge med fjord og li og granklædde fjell-
Hør hvor jeg elsker dig.
Hjemme i Norge hviler tanken så vel,
Ja, Norge du er alt for meg.*

*Kanskje tanken går imot det bakkehell
Hvor den yndige birken gror.
Alt er likedan som da jeg sa farvel
Og reiste bort ifra min kjære far og mor.*

*For i fantasien står den skjønne hegn,
Ja, den skjønneste hegn i sin flor,
Og de samme roser har den samme pragt
Som der var roser i kinnene til mor.*

*Kanskje tanken går imot den skjønne plett
Den skjønneste plett på jord.
Der min hytte stod - der var mitt barndomshjem -
Der hviler støvet av min kjære far og mor.*

